

ROMagazine, 01 september 2022

De NOVEX gaat exploderen

[Friso de Zeeuw](#)

Begin juli verscheen het NOVEX-programma van minister Hugo de Jonge. De ambitie ligt er niet om: Met de NOVEX ‘herstellen we de traditie van ruimtelijke ordening op nationaal niveau. Samen met de medeoverheden, maar ook met het bedrijfsleven en de maatschappelijke organisaties gaan we aan de slag. Van visie naar uitvoering, waarbij het programma zorgt voor de broodnodige executiekracht.’

Het programma schetst de routekaart en de spelregels waarmee ‘[De grote verbouwing van Nederland](#)’ georganiseerd gaat worden, om er nog eens een hyperbool tegenaan te gooien. Het programma moet in oktober 2023 resulteren in ‘uitvoeringprogramma’s’ voor 16 speciale NOVEX-gebieden en 12 provinciale ‘gebiedsarrangementen’, met verwerking van 22 reisprogramma’s.

De basisopzet heeft sterke elementen. De Rijksregisseur zet in op samenwerking met andere actoren, in een integrale, gebiedsgerichte aanpak. Geen monomaan overheidsfeestje. Beleid wordt aan uitvoering gekoppeld, met aandacht voor kwaliteit.

De uitwerking van de NOVEX zal echter uitmonden in chaos. Dat komt door de wirwar van gebiedsindelingen en -opgaven, de topzware rol voor de provincies, het ontbreken van een uitvoeringsstrategie voor de ‘provinciale’ gebieden, het absurde tijdschema, de zwakke koppeling met sectorale financiële rijksbudgetten en de stiefmoederlijke aandacht voor de transformatieopgaven in het landelijke gebied.

De ratio achter de selectie van de gebieden ontbreekt. Wat is de gemeenschappelijke noemer van de regio Schiphol, het Groene Hart, de Lelylijn en de regio Arnhem-Nijmegen? Ook de [VNG zoekt tevergeefs](#) naar heldere criteria. We moeten het doen met ‘gestapelde nationale belangen die prioritering behoeven’. Waarom manifesteren die ‘gestapelde rijksbelangen’ zich - bij wijze van voorbeeld- wel in de zone Groningen-Assen en niet in Twente, Noord-Holland-Noord, Midden-Limburg en de Stedendriehoek (Apeldoorn/Deventer/Zutphen)?

Bij provinciegebieden heet het eindproduct: ruimtelijk arrangement. Daarna gaat de beleidscyclus weer op herhaling. Bij de NOVEX-gebieden mondt het proces uit in een [regionale uitvoerings- en investeringsagenda](#) gevolgd door uitvoeringsafspraken. Dat is de

[juiste route](#), want alleen zo sla je de brug van beleid naar uitvoering, met behoud van een beheersbaar gehalte aan integraliteit.

Hoe moet dit anders? Bekijk per regio heel pragmatisch waar energie, capaciteit en professionaliteit zit om de regionale opgave ter hand te nemen. Mobiliseer *díe*!

In de praktijk zien we dat vaak gemotiveerde gemeentebestuurders met regionaal denkniveau de drijvende kracht vormen achter bovenlokale gebiedsprocessen. Ik sluit provinciebestuurders niet uit. Het gaat mij om de verbreding van het veld, in personen en organisatievormen.

Want wie gaan dit allemaal doen? Dat is de cruciale vraag: naast bestuurders met visie, gezag en doorzettingskracht hebben we een cohort (ambtelijke of ingehuurde) programmaleiders ofwel gebiedsregisseurs nodig. Aan dit soort types bestaat een nijpend tekort. Reduceer de onnodige complexiteit. Schrap de aparte NOVEX-gebieden. Maak het starre sjabloon met spelregels, routekaarten en tijdschema flexibeler. Organiseer [het geld beter](#) in een regionale uitvoerings- en investeringsagenda. Voorkom een bestuursinfarct!